

Ege Üniversitesi Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Sigara İçme Durumları

Derya Şaşman Kaylı¹ Görkem Yazarbaş²

Yayınlanma: 31.03.2016

¹Celal Bayar Üniversitesi ,Sağlık Yüksekokulu, Sosyal Hizmet Bölümü

²Ege Üniversitesi Madde Bağımlılığı İlaç Bilimleri ve Toksikoloji Enstitüsü

*Sorumlu Yazar Derya Şaşman Kaylı, e-mail: dsasmankayli@gmail.com

Özet

Amaç: Bu araştırmada, Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin; sigaraya karşı tutumları, sigara içme durumları, sigaraya karşı alınan yasal önlemler ve sigarayı bırakmak için uzman desteğinin gerekliliğine dair düşünceleri ve okullarının karşısında faaliyet gösteren sigarayı bırakma polikliniğinin bilinirliğini belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem: Kesitsel bir araştırmadır. Araştırma 2014-2015 öğrenim yılında Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulunun yedi farklı bölümünde eğitim gören, 213 kişiyle, 11 Aralık-5 Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Sigara konusundaki bilgi, tutum, sigara içme davranışları hakkında araştırmacı tarafından hazırlanan anket, gözlem altında öz bildirim dayalı olarak araştırma grubuna uygulanmıştır. Veriler sayı ve yüzde dağılımları ile sunulmuş, analizde Ki-kare ve Fisher'in kesin testi uygulanmıştır. Çözümlenmeler SPSS 15,0 istatistik paket programında yapılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan öğrencilerin %74,8'i 20 yaş ve altında, % 25,2'si 20 yaş üstündedir. Öğrencilerin %15,2'si erkek, %84,8'i kadındır ve sigara içme sıklığı %20,2'dir. Çoğu 20 yaş ve altı (n=157) yaş grubunda olan öğrencilerin ilk sigaraya başlama yaşı 19.28±1.11'dir. Evinde sigara içildiğini bildiren öğrencilerin % 25,6'sı, sigara içmekte iken %74'ü sigara içmemektedir. Ayrıca sigarayı bırakmada uzman desteğini gerekli görenlerin % 9,7'si sigara içmekte, %90,3'ü sigara içmemektedir.

Sonuç: Sağlık sisteminde yer alacak sağlık personeli yetiştiren Meslek Yüksekokul'da eğitim gören öğrenciler, sigaranın sağlığa zararlı olduğunu bilmektedirler ve buna rağmen bu öğrencilerde sigara içme oranı oldukça yüksektir. Aile bireylerinde sigara kullanımını dikkate alınması gereken bir diğer parametredir.

Anahtar Kelimeler: Sigara, bilgi-tutum-davranış, üniversite öğrencisi

Abstract

Object: In this study, it's aimed to determine the smoking status of Ege University Atatürk Health Care Vocational School students, their attitude against smoking and their opinions about the necessity of taking support to quitting smoking and the legal measures against smoking. It is also aimed to determine the students' awareness of the 'smoking cessation clinic' which is located opposite their school.

Method: This is a cross-sectional study. This study was carried out in seven different departments of Ege University Atatürk Health Care Vocational School with 213 participants between the dates 11 December 2014 – 05 May 2015. Data was presented as numbers and percentage distribution. Chi-square test was used to collect data and the collected data was analyzed by SPSS 15.0 statistics package program.

Findings: 74.8% of the students who participated to the research were aged 20 years and under while 25.2% of them were over the age of 20. 15.2% of them were male and 84.8% of them were female. The frequency of smoking was 20.2%. Age at starting smoking among the subjects in the <20-year-old group (n=157) was 19.28±1.11. While 9.7% of the participants who think it's necessary to take professional support to quit smoking have the habit of cigarette smoking, 90.3% of them were not smokers.

Result: Even though The Vocational School students, who will assume a role in the health system soon, know the harm of smoking, the percentage of smoking is quite high. The habit of cigarette smoking in the family is another important factor that needs to be considered.

Keywords: Smoking, knowledge attitude-behaviour, university student

GİRİŞ

Kısa sürede bağımlılık yapabilen, ülkemizde ve tüm dünyada önemli bir sağlık ve toplumsal sorunlar arasında olan sigara, kullanan kişiye ekonomik olarak artı bir yük getirirken bir yandan da sağlığı olumsuz etkilemektedir. Sigara kullanımını geliştirmekte olan ülkelerde daha yaygın olmakla beraber, özellikle gençler arasında yayılım hızı gittikçe artmaktadır (1-3). Dünyada ve ülkemizde 15 yaş üzeri sigara kullananların yaklaşık %45'inin ileri düzeyde sigara bağımlısı olması, sigara bağımlılığının gençler arasındaki yaygınlığını göstermektedir (4).

Çalışmalarda, Türkiye'de 13-15 yaş erkek öğrenciler arasında sigara içme sıklığı sigara %9,4'ten %10,2'ye yükselirken, bu oranın kız öğrenciler arasında da %3,5'ten %5,3'e arttığı belirlenmiştir (5,6,7). Dünyada sigara kullananların sayısının 1,3 milyar olduğu, eğer

müdahale konusunda önlemler alınmazsa bu oranın 2025 yılında 1,7 milyara ulaşacağı düşünülmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ), yılda yaklaşık 10 milyon kişinin, 2020 yılında sigara nedeniyle gelişen hastalıklardan yaşamını kaybedeceğini vurgulamaktadır (8,9,10). Sigara ölüm nedenleri arasında en önde gelen toplumsal sorunlardan birisidir. Dünya genelinde, bazı gelişmiş ülkelerde sigara içme oranlarındaki azalmaya karşın gelişmekte olan pek çok ülkede sigara içme oranları hala çok yüksektir (11). Engellenebilir bir ölüm nedeni ve sağlık sorunu olması, bu alanda yapılacak çalışmalarını daha değerli kılmaktadır.

PIAR'ın 1988 yılında yapılan "Sigara alışkanlıkları ve sigarayla mücadele kampanyası kamuoyu araştırmasına göre; 15 yaş üstü erkeklerin %62,8'i, kadınların %23,4'ü,

tüm nüfusun ise %43,6'sı sigara içmektedir (12). Ülkemizde sigaraya başlama yaşının 10-11 yaş düzeylerine indiği, sigara içme oranının %43,6 gibi yüksek bir oranda olduğu ve sigaraya bağlı nedenlerden yılda yaklaşık 100.000 kişinin öldüğü göz önüne alındığında "sigara içme alışkanlığının" mücadele edilmesi gereken çok önemli sorunlardan biri olduğu gerçeği ortadadır (13). Üniversite öğrencileri, sigara kullanımıyla ilgili mücadele programlarının, önemli bir hedef kitlesini oluşturmaktadır. Bu açıdan hedef kitlenin özelliklerini belirlemek, sigara kullanımıyla mücadele etme sürecinde oldukça önemli görünmektedir.

Bu araştırmada, Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin; sigaraya karşı tutumları, sigara içme durumları, sigaraya karşı alınan yasal önlemler ve sigarayı bırakmak için uzman desteğinin gerekliliğine dair düşünceleri ve okullarının karşısında faaliyet gösteren sigarayı bırakma polikliniğinin bilinirliğini belirlemek amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem

Araştırma İzmir Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerine yönelik kesitsel bir araştırmadır. Araştırma 2014-2015 öğrenim yılında 11 Aralık 2014-5 Mayıs 2015 tarihleri arasında yapılmıştır. Sigara konusundaki bilgi, tutum ve sigara içme davranışları hakkında araştırmacı tarafından hazırlanan anket, gözlem altında öz bildirim dayalı olarak uygulanmıştır. Araştırmada örneklem seçimine gidilmemiş, Meslek okulu bölümlerinden Çocuk Gelişimi, Eczane Hizmetleri, Acil Yardım, Diyaliz, Tıbbi Laboratuvar, Tıbbi Dokümantasyon ve Ameliyathane Hizmetleri bölümlerinde okuyan 380 öğrenci hedeflenmiştir. Anketin uygulandığı dönemde anketi doldurmayı kabul eden ve anketi eksiksiz olarak dolduran toplam 213 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmada ulaşma oranı %56'dır.

Araştırmayı kabul eden öğrencilere anket formunun sonuna sigarayı bırakmak isteyenlerin sigarayı bırakma polikliniğe gidebilecekleri uyarısının yanı sıra, Ege Üniversitesi Madde Bağımlılığı ve İlaç Bilimleri Enstitüsünde rutin olarak gerçekleştirilen, sigara bırakma polikliniği hakkında bilgi verilmiştir. Verilerin analizinde kategorik değişkenler arasındaki ilişkiler, SPSS 15 programında ve ki-kare testleri ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinden 2014-2015 Eğitim ve Öğretim Yılı içerisinde uygulanan sigara kullanım anketine 213 öğrenci katılmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin %74,8'i 20 yaş ve altında, % 25,2'si 20 yaş üstündedir. Öğrencilerin %15,2'si erkek, %84,8'i kadındır ve sigara içme sıklığı %20,2'dir. Çoğu 20 yaş ve altı (n=157) yaş grubunda olan öğrencilerin ilk sigaraya başlama yaşı 19,28±1,11'dir (Tablo 1).

Tablo 1. Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Sigara Kullanım Anketi'nde Saptanan Bazı Tanımlayıcı Özellikler

Değişkenler	(n)	(%)
Yaş		
20 yaş ve altı	157	74.8
20 yaş üstü	53	25.2
Cinsiyet		
Erkek	30	15.2
Kadın	167	84.8
<u>Öğrenim gördüğü bölüm</u>		
<u>Çocuk gelişimi</u>	68	31.9
Eczane hizmetleri	42	19.6
Acil yardım	23	10.8
Diyaliz	21	9.9
<u>Tıbbi laboratuvar</u>	17	8.0
Tıbbi dokümantasyon	16	7.5
Ameliyathane hizmetleri	16	7.5
Sigara içme durumu		
İçiyor	43	20.2
İçmiyor	170	79.8

Araştırmaya katılan 213 Meslek Yüksek Okulu öğrencisinden %20,2 düzenli olarak sigara içtiğini belirtmiştir. Sigaraya sıklıkla başlama yaşının 16-19 yaş arası olduğu saptanmıştır. Sigara masrafları ayda ortalama 90-130 TL arasında değişmektedir. Sigara için harcanan para ayda en az 40 TL, en fazla 190 TL'dir (Tablo 2).

Tablo 2. Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu 1. Sınıf Öğrencileri Arasında Sigara İçenlerin Sigara Masrafı ve İçtiği Miktar

Değişkenler	n	%
Sigara masrafı (TL/ ay)		
40 TL den az	9	20.9
40-79 TL arası	4	9.3
80-119 TL arası	12	27.9
120-170 TL arası	11	25.6
170 TL üstü	7	16.3
İçilen miktar (paket/ hafta)		
3 paket ve altı	24	55.8
3 paket üstü	19	44.2

Araştırma kapsamında sigara içen genç kadınlarla, sigara içen genç erkeklerin sigara masraflarının farklı olması istatistiksel olarak önemli bulunmuştur. Bu bağlamda, sigara içen erkeklerin %71,4'ü, kadınların ise %25'i haftada 100 TL'den fazla harcama yapmaktadır. Haftada sigaraya yapılan harcama bakımından erkek ve kadınlar arasındaki fark istatistiksel olarak önemlidir (p=0,004), (Tablo 3).

Tüketilen sigara miktarına baktığımızda, sigara içen erkeklerin %78,6'sı, sigara içen kadınların %28,6'sı haftada 3 paket ve daha fazla sigara içmektedir. Sigara içen erkeklerin haftada içtiği miktarın kadınlara göre daha fazla olması istatistiksel olarak anlamlıdır ($p=0,003$) (Tablo 3).

Tablo 3. Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu 1. Sınıf Öğrencileri Arasında Sigara İçenlerin sigara Masrafına ve İçtiği Miktarı Göre Cinsiyet Dağılımı

Değişkenler	Cinsiyet				Toplam	
	Erkek		Kadın		n	%
	n	%	n	%		
Sigara masrafı (TL/ hafta)						
100 TL den az	4	28.6	21	75.0	25	59.5
100 TL ve üstü	10	71.4	7	25.0	17	40.5
	Kı-kare= 8.351				p: 0.003	
İçilen miktar (paket/ hafta)						
3 paket ve altı	3	21.4	20	71.6	23	54.8
3 paket üstü	11	78.6	8	28.6	19	45.2
	Kı-kare= 9.419				p: 0.002	

Öğrencilerin %63,0'unun evinde sigara içildiği belirlenmiştir. Sigara içen öğrencilerin ($n=43$) %79,1'inin evinde sigara içiliyor iken, sigara içmeyen öğrencilerin ($n=168$) %58,9'unun ($n=99$) evinde sigara içilmektedir. Evinde sigara içilme durumu ile öğrencinin kendisinin sigara içme durumu arasındaki ilişki istatistiksel olarak önemlidir ($p=0,021$). Araştırma kapsamında öğrenciler sigara yasaklarının oluşturulmasına yönelik temel nedenlere ilişkin sorulara, sigara içenler ve içmeyenler farklı yanıtlar vermiştir. Sigara içen öğrencilerin %69,0'ü sigara yasaklarında sağlık sorunları neden olmuştur şeklinde yanıtlarken, sigara içmeyen öğrencilerin %84,2'si sağlık sorunlarını yasak nedeni olarak belirtmiştir ($p=0,026$). Her iki gruptan alınan yanıtların farklı bir şekilde sağlık sorunlarına yüksek oranda işaret ettiği görülmektedir. Öğrencilerin sigara yasaklarının oluşturulmasına ilişkin temel görüşü ile sigara içme durumu arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p=0,026$). Ayrıca sigara bırakmada uzman desteğinin gerekliliğine ilişkin görüş ile sigara içme durumu arasındaki ilişkinin istatistiksel olarak önemli olduğunu bildirilmiştir ($p=0,000$). Sigara içenlerin %42,4'ü uzman desteğini gerekli görürken, sigara içmeyenlerin %81,4'ü uzman desteğini gerekli olduğunu bildirmiştir. Sigara içenler ile içmeyenlerin uzman desteğine ilişkin gereklilik görüşleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p=0,000$).

Tablo 4. Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Evde Sigara İçilme Durumu ve Sigara Hakkındaki Bazı Görüşlerinin Sigara İçme Durumuna Göre Dağılımı

Değişkenler	Sigara İçme Durum				Toplam	
	İçiyor		İçmiyor		n	%
	n	%	n	%		
Evde sigara içilme durumu						
İçiliyor	34	79.1	99	58.9	133	63.0
İçilmiyor	9	20.9	69	41.1	78	37.0
	Kı-kare=5.961,				p=0.014	
Sizce sigara yasağının nedeni nedir?						
Sağlık sorunları	29	69.0	133	84.2	162	81.0
Sağlık dışı nedenler	13	31.0	25	15.8	38	19.0
	Kı-kare= 4.935,				p=0.026	
Sigara bırakmada uzman desteği						
Gerekli	14	42.4	131	81.4	145	71.0
Gerekli değil	29	57.6	30	18.6	133	63.0
	Kı-kare=9.33,				p=0.000	

Araştırma kapsamında öğrencilerin %50,2'si üniversite içinde sigara bırakma polikliniğinin var olduğundan haberdardır. Üniversite içinde sigara yasağına uyulduğunu düşünen öğrenciler ise araştırmaya alınan tüm öğrencilerin %28,8'ini oluştururken yasağı uyulmadığını düşünen öğrenci ise ($n=148$) %71,2 dir.

Tartışma

Bu araştırmada, 2013-2014 Eğitim ve Öğretim Yılı içerisinde Ege Üniversitesi Atatürk Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu öğrencilerinin sigara içme durumları ve sigara ile ilgili bazı konulara ilişkin görüşleri araştırılmıştır. Sigaraya başlama yaşının ülkemizde yapılan çalışmalarda 16 ile 19 arasında olduğu (14,13) düşünüldüğünde bu yaş ortalamasının, ülkemizdeki sigaraya başlama yaşıyla uyumlu olduğunu söylemek mümkündür. Bu gruptaki öğrencilerin sigara içme sıklığı ise, %20,2 olarak bulunmuştur.

Araştırmaya katılan 213 öğrenci arasından sigara içen (%20,2) öğrencilerin, araştırmanın yapıldığı tarihte sigara masrafı ayda ortalama 90-130TL arasında değişirken erkek ve kadın öğrenciler arasında sigaraya ödenen miktarın farklı olduğu saptanmıştır. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre sigaraya daha fazla harcama yapmaktadırlar. Evde sigara içen anne baba ya da diğer aile üyelerinin olması, gençler arasında sigarayı özendirici kılmaktadır (15,16,17). Bu araştırmada da evinde sigara kullanan öğrencilerin daha fazla sigara içtiği saptanmıştır.

Araştırma kapsamında sigara yasaklarının oluşturulmasındaki nedenlere ilişkin soruya sigara içenlerin ve içmeyenlerin oldukça farklı yanıtlar verdiği görülmüştür. Bu durum oldukça dikkat çekicidir. Sigara yasaklarının temelinde halkın sağlığının korunmasının yattığını düşünen, sigara yasaklarının, sigara içen insanları ikinci sınıf hissettirmek ya da yaşam şekline müdahale olduğunu düşünen, bu yasakları Avrupa ile uyum için yapılan bir düzenleme olarak gören öğrencilerin çoğu sigara içmektedir. Sigara ile ilgili düzenlemelerin halkın sağlığının korunması için yapıldığını düşünen öğrenciler sigara içmeyen öğrenciler arasında daha fazla olsa da, genel olarak sigara içme

durumuna bakılmaksızın öğrencilerin çoğu sigara ile ilgili düzenlemelerin halkın sağlığını korumak amacıyla yapıldığı konusunda hem fikirdir. Bu durum; sigara tüketiminin verdiği zarara ilişkin farkındalığın yüksekokul öğrencileri arasında oluştuğunu göstermektedir. Sigara içen öğrencilerin sigara içmeyen öğrencilere göre sigara ile ilgili düzenlemeleri, sağlık dışı nedenlere bağlaması ise, bazı sigara içicilerinin yapılan düzenlemeleri kendilerine yönelik olumsuz bir tavır olarak algıladığını göstermektedir.

Sigara içen öğrencilerin çoğu sigarayı bırakmak için uzman desteğinin gerekli olduğuna inanmakla birlikte, sigara içmeyenler, uzman desteğinin içenlere göre daha fazla oranda gerekli olduğunu bildirmiştir. Araştırmaya alınan öğrencilerin yarısı, üniversitede sigara bırakma polikliniğinden haberdar iken, diğer yarısı haberdar değildir. Bu durum, sigara konusunda üniversite içi iletişimin sağlanması yönünde daha fazla düzenlemeler yapılması gerektiğini göstermektedir.

Sonuç ve Öneriler

Meslek Yüksekokulu öğrencileri, sigaranın sağlığa zararlı olduğunu bilmektedirler ve buna rağmen sigara içmektedirler. Sigaraya başlama yaşı, ülkemizdeki sigaraya başlama yaşıyla uyumludur. Erkek öğrenciler kadın öğrencilere göre sigaraya daha fazla harcama yapmaktadır. Evde sigara içen anne baba ya da diğer aile üyelerinin olduğu ailelerden gelen öğrencilerin daha fazla sigara içtiği saptanmıştır. Ayrıca sigara içen öğrencilerin, sigara içmeyen öğrencilere göre sigara ile ilgili düzenlemeleri, sağlık dışı nedenlere bağlayarak, sigara yasaklarına dair yapılan düzenlemeleri kendilerine yönelik olumsuz bir tavır olarak algıladığı saptanmıştır. Sigara içen öğrencilerin çoğu sigarayı bırakmak için uzman desteğinin gerekli olduğuna inanmakla birlikte, sigara içmeyenler, uzman desteğini içenlere göre daha fazla oranda gerekli olduğunu bildirmiştir.

Bu bağlamda Yüksekokul müfredatına sigaranın zararlarına yönelik eğitimleri sürekli olarak konulması ve bu eğitimlerin devam ettirilmesi öneriler arasındadır. Ayrıca aile bireylerinde sigara kullanımı dikkate alınması gereken bir diğer parametredir. Toplumun sigara içme alışkanlığının azaltılmasında söz konusu risk faktörleri göz önünde bulundurularak devlet, medya, okul, aile ve tüm toplumun dinamikleriyle işbirliğinin yapılması oldukça önemli görülmektedir. Ayrıca yürürlüğe giren ve sigara içilmesini ciddi oranlarda yasaklayan kanunun da bu mücadeleye olumlu katkılar sağlayacağı da oldukça açıktır.

Kaynaklar

1. Çelik P, EsenA, Yorgancıoğlu A ve ark., Manisa İlinde Lise Öğrencilerinin Sigaraya Karşı Tutumları. 2000; 1: 61-67.
2. DollR. Risk from tobacco and potentials fo rhealth gain. Int J Tuberc Lung Dis. 1999; 3(2): 90-99.
3. Peşken Y. Sigara içiminin nedenleri, epidemiyolojisi,pasif içicilik. Sigaranın Sağlığa etkilerive Bırakma Yöntemleri.İstanbul: Logos Yayıncılık;1999. p. 1-28.
4. TorrecillaGM, RuanoGR, PlazaMD, HernandezM, BarruecoFM. Teenagers And Smoking:Prevalence, Patterns And attitudes, An Pediatr (Barc). 2004; 60: 440-449.
5. BilirN, ÖzcebeH, AslanD, Ergüder T. Küresel Tütün Salgını Raporu,MPOWER paketi.Ankara, http://whqlibdoc.who.int/publications/2008/9789241596282_tur.pdf. Erişim Tarihi. 26.02. 2016
6. HastierN, Quinque K., Bonnel AS et al. Smoking and adolescent, an inquiry into motivation and knowledge of the effects of eobacco. Jun 2006; 23,(3): 237- 241.
7. Organization, World Health.World Health Organization World Geneva 2002.http://www.who.int/whr/2002/en/whr02_en.pdf, Erişim Tarihi: 07.01. 2016.
8. TÜİK.TÜİKKüresel Yrtişkin Tütün Araştırması.2008.
9. Erguder T, Çakır B, Aslan D, WarrenCW, Jones NR, Asma S. Evaluation of the use of Global Youth Tobacco Survey (GYTS) data for developing evidence based tobacco control policies in Turkey. 2008; 8: 15-19.
10. DoğanayS, SözmenK, KalaçaS. Türkiye'de sigara içme sıklığı. 1. Türkiye Halk Sağlığı Dergisi.2012; 10 (2): 93-115.
11. DilbazN, Apaydın L. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sigaraya yönelik bilgi tutum ve davranışları. Sağlık Bilimleri Dergisi. 2006; 15 (2): 85-90.
12. PIAR araştırması. Sigara alışkanlıkları ve sigarayla mücadele kampanyası kamuoyu araştırması. Ocak 1998.
13. Thomas EN, BialousSA, BurtL, CurtisC, Vera, CostaL, İqtidarSU, Yuchen L at al. The environmental and health impacts of tobacco agriculture, cigarette manufacture and consumption. Bulletin of the World Health Organization.2015; 93: 817-893.
14. Severett, Warren CW, Sharp D, Kann L, Husten CG, Crossett,LS. İnitiation of Cigarette smoking and subsequent smoking behavior among U.S. high school students. Prev Med.1999; 29: 327-33.
15. DağcıT, DinçG, ÖzcanC. Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin sigara kullanma sıklığı ve kullanımını etkileyen faktörler. Solunum Hastalıkları Dergisi.1998;9: 607-617.
16. DemirelY, SezerE. Üniversite öğrencilerinde sigara kullanma sıklığı. Erciyes Tıp Dergisi. 2005; 27(1): 1-6.
17. Nimet K, Nurcan H. Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinin sigaraya yönelik, bilgi, tutum ve davranışları. Sağlık Bilimleri Dergisi (Journal of Health Sciences). 2006; 2(15):85-90.

<http://edergi.cbu.edu.tr/ojs/index.php/cbusbed> isimli yazarın CBU-SBED başlıklı eseri bu Creative Commons Atıntı-Gayriticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

